

УДК: 339.92(4-672EU:497-15)

Biblid 1451-3188, 22 (2023)

Год XXII, бр. 81–82, стр. 35–45

Изворни научни рад

Рад примљен 28. 1. 2023. године

Рад одобрен 20. 2. 2023. године

DOI: https://doi.org/10.18485/iipe_ez.2023.22.81_82.2

ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ ЗЕМАЉА ЗАПАДНОГ БАЛКАНА – ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКИ И ПРАВНИ АСПЕКТИ

*Митар ЛУТОВАЦ
Андрија ПЕТКОВИЋ**

Апстракт: Транзиција земаља Западног Балкана манифестује се у више социјалних, економских и правних аспеката. Већина земаља овог региона обухваћена је Процесом стабилизације и придруживања чији су главни стубови сачињени од развоја добросуседских односа и регионалне сарадње. Европска унија (ЕУ) је у ту сврху још деведесетих година 20. века, покренула различите иницијативе за помирење на просторима бивше Југославије. Међу њима су били Пакт за стабилност у југоисточној Европи и друге иницијативе, чији је главни циљ био пружање подршке европској перспективи и приступању земаља Западног Балкана – ЕУ. Таква је, на пример била Солунска агенда за Западни Балкан и Берлински процес чији је циљ био да очува и унапреди мирну, стабилну и демократску будућност земаља Западног Балкана кроз одрживи економски раст и заједничко деловање у процесу европских интеграција. Иако су се земље Западног Балкана обавезале да предано раде на заједничким пројектима и иницијативама које би довеле до пуноправног чланства у ЕУ, до тога ипак није дошло будући да је процес остао условљен повезивањем њихових привреда. У ту сврху, земље Западног Балкана труде се да привуку што више директних страних инвестиција не би ли на тој основи убрзале приближавање ЕУ. На плану остваривања тих циљева и приоритета земље Западног Балкана остају условљене испуњавањем циљева Заједничке спољне и безбедносне политике, које приступ ЕУ кондиционирају даљим смањивањем политичких

* Факултет за менаџмент Сремски Карловци. Е-mail: gsmmitar@gmail.com; Педагошки клуб Тиват, Црна Гора. Е-mail: pedagoskiclub@gmail.com

тензија, решавањем заосталих проблема из прошлости, као и укупном стабилизацијом политичких прилика у региону.

Кључне речи: Регионална сарадња, европске интеграције, Западни Балкан, Република Србија.

1) УВОД

У претходних двадесет година у субрегиону Западног Балкана покренута су сложена политичка питања у вези са послератном демократизацијом, пограничним споразумима, мултиетничким управљањем садржаним у процесима транзиције. Земље Западног Балкана суочиле су се са „троструком транзицијом“, која се не може поредити ни са једним искуством из централне или јужне Европе. Оне су прелазиле пут од рата ка миру, од хуманитарне помоћи ка одрживом развоју, и од социјалистичког политичког система ка економији слободног тржишта. Значајну улогу у функционисању субрегиона имао је Споразум о слободној трговини у централној Европи (ЦЕФТА споразум). ЦЕФТА споразум закључен је 19. децембра 2006. године у Букурешту. Споразум су потписале Бугарска, Румунија, Хрватска, Албанија, Црна Гора, Србија, Бивша Југословенска Република Македонија, Молдавија, Босна и Херцеговина и Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову (УНМИК) у име Косова, у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН. Овим споразумом државе Западног Балкана приступиле су Споразуму о зони слободне трговине у централној Европи – ЦЕФТА. ЦЕФТА споразум омогућио је новим чланицама вишеструке користи, како у производњи и трговини тако и у прилагођавању прописа и институција принципима слободног тржишног пословања. Његова реализација требало је да доведе до унапређења регионалне економске сарадње и до веће флукуације капитала, због чега су државе чланице преузеле обавезе да унапреде свој тржишни амбијент и да омогуће уплив страних инвестиција на своја локална тржишта. У том процесу прекогранична сарадња обухватила је и одређене безбедносне аспекте регионализације који имају такође велики значај у процесу придруживања земаља Западног Балкана – ЕУ.¹

2) ЗАПАДНИ БАЛКАН – РАЗЛИЧИТИ АСПЕКТИ ФУНКЦИОНИСАЊА

Западни Балкан обухвата Албанију и државе настале распадом СФРЈ – Србију, Црну Гору, Босну и Херцеговину, Северну Македонију (изузимајући

¹ Duško Dimitrijević, “Framework for transfrontier regional cooperation in Europe”, in: Dragan Đukanović, Sandro Knezović (Eds), *Srbija i regionalna saradnja (Serbia and regional cooperation)*, Institute of International Politics and Economics, Belgrade, 2010, pp. 98–114.

Словенију и Хрватску које су у међувремену постале чланице ЕУ).² На Западном Балкану има 23 милиона становника, са бруто домаћим производом по становнику који је у најсиромашнијим земљама пет пута мањи него у најбогатијој, а највећа земља има 11 пута више становника од најмање. У региону се говори седам језика, од којих за четири није потребан превод. Регион има шест валута, три религије и користе се два писма. Земље Западног Балкана се налазе под великим утицајем међународних финансијских институција (ММФ-а и Светске банке), које им одобравају кредите уз високе каматне стопе и уз испуњавање одређених услова који подразумевају спровођење економских реформи и стварање одговарајућих система политичких односа. Међународне финансијске институције на тај начин условљавају развој националних економија. Оне својом финансијском снагом представљају главни генератор економских и финансијских интеграција и усмеравају глобалне и регионалне економске процесе. Међународни капитал који се преко њих транспонује, налази се у функцији мултинационалних компанија и финансијских магната, који га, уз њихово посредовање, пласирају у велике светске пројекте. Оно што је карактеристично за методе рада Светске банке и ММФ-а јесте чињеница да су услови сарадње са државама изразито политички обојени. Директно се постављају захтеви не само у погледу монетарног система и економских реформи, уз обавезно слободно тржиште, већ се траже и модели друштвеног система и државне организације. При разматрању питања регионалне сарадње земаља Западног Балкана требало би имати у виду да овај регион, иако географски припада Европи, није у целости њен интегрални део како у политичком тако и у економском смислу. Након распада СФР Југославије позиција балканских држава се мења. До тада су оне представљале потпуно затворен део европског континента због политичких, идеолошких и економских разлога. Након ратних дешавања и настанка низа нових држава, уобличених у геополитички простор Западног Балкана, Албанија и нове државе сукцесорке СФР Југославије отварају се према свету, нарочито према ЕУ. Тако се у фокусу процеса стабилизације и придруживања нашао и интеграција земаља Западног Балкана у структуре ЕУ. За подстицање овог процеса од кључне је важности унапређење регионалне сарадње и добросуседских односа. Све земље Западног Балкана кроз јачање регионалне сарадње теже и остваривању својих економских интереса и европске перспективе. Унапређивање међусобних односа и односа са ЕУ доприноси не

² Према Уговору између Србије и Косова – постигнутом у Бриселу 24. фебруара 2012. године – уз посредовање ЕУ, Косово ће бити представљано под именом „Косово“, али и уз фусноту која упућује како на Резолуцију УН бр. 1244 тако и на мишљење Међународног Суда Правде у вези Косовске декларације о независности.

само економском развоју већ и унапређењу европских демократских вредности. До данас је евидентно да је регион Западног Балкана напредовао у развијању сарадње, посебно у конкретним областима, док на политичком нивоу сарадња осцилира али „држи правац” развоја. „Нема могућности заједничке будућности ако нема капацитета за суочавање са прошлошћу заједно. ЕУ инсистира на томе. Регионална сарадња и помирење тежак су задатак и за ЕУ и за Западни Балкан”.³ У последњој деценији 20. века дошло је до изузетног пораста броја регионалних трговинских аранжмана међу земљама, па је пажњу економске јавности привукао на кратко заборављени однос између регионализације и глобализације. Приближно 1/3 регионалних трговинских аранжмана, који су тренутно на снази, односи се на земље које су у развоју. Број регионалних трговинских аранжмана између развијених и земаља у развоју током година повећавао се, при чему је у том процесу ЕУ имала доминантну улогу. Свим земљама у региону западног Балкана ЕУ је главни извозни и увозни партнер. Њено јединствено тржиште има велику моћ асорпције за робу и услуге из земаља Западног Балкана, док је, с друге стране, ЕУ главни добављач роба и услуга земљама Западног Балкана. Процес транзиције подразумева широк спектар питања, тако да транзиција осим трговинске политике подразумева и инвестиције, безбедност, конкуренцију, стандардизацију и изградњу институција сличних европским, као и прихватање обавеза које ове земље морају да испуне како би свој развој усмериле ка вредностима и моделима на којима се темељи ЕУ. Земље Западног Балкана располажу значајним природним богатствима. То, као и близина тржишта, лакоћа комуницирања и узајамно повезивање партнера недвосмислено указује на могућност ближег повезивања земаља овог региона у сврху остваривања бржег економског раста и повећања националног дохотка. Регионална сарадња остварује се кроз више облика, међу којима су два најзаступљенија: институционални и функционални. Сваки од ових облика регионалне сарадње даље се дели на мултилатералне и билатералне, институционалне и секторске, као и хоризонталне и функционалне облике сарадње. У сектору безбедности, посебну опасност за земље Западног Балкана представља организовани криминал, који се манифестује кроз трговину дрогом, људима, трговину оружјем, кроз прање новца и системску корупцију. Организовани криминал има потенцијал да осујети процес демократизације у земљама региона. Механизми којима би било могуће достићи висок степен заштите државе и друштва и обезбедити ефикасан одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, у актуелним

³ Изјава Венсан Дежера, шефа Делегације ЕУ у Србији, 6. јуна 2012. године, на скупу: „Регионална сарадња и европске интеграције”, одржаном у Београду у Министарству спољних послова Србије.

државним стратегијама нису у потпуности дефинисани.⁴ Претњама, попут организованог криминала, корупције, енергетске кризе, елементарних непогода, техничких и технолошких несрећа или проблемима економског развоја требало би посветити више пажње, с обзиром на то да претње сада представљају много већу опасност за безбедност становништва од тероризма или оружане агресије.⁵ Ипак, без обзира на наведене недостатке, постојећи стратешко-доктринарни оквир којим се дефинише област националне безбедности земаља Западног Балкана и спровођење мирољубивих политика безбедности, јесте озбиљан корак којим се обезбеђује стабилност у региону. Стратегије и доктрине требало би да се мењају и прилагођавају променама у опажању безбедности на регионалном нивоу, како би се утицало на реформе сектора безбедности. Међутим, и поред бројних напора регионална безбедносна заједница на Западном Балкану још није изграђена. Ни реконфигурација региона још није завршена, што неминовно утиче на стратешку перцепцију држава и њихове безбедносне политике. У наредној Табели 1 дат је преглед конвенција из области безбедности које су потписале државе Западног Балкана, а које их обавезују на међународном правном плану:

Табела 1: Међународне конвенције чије су потписнице државе Западног Балкана⁶

Конвенције и Протоколи	Албанија	БиХ	Црна Гора	Македонија	Србија
Појединачна конвенција о наркотицима и дрогама, 1961	2001	1993	2006	1993	1993
Конвенција о психотропним супстанцама, 1971	2003	1993	2006	1993	1993

⁴ Бирсена Дуљевић Нумановић, Јанко Тодоров, Митар Лутовац, „Корпоративни безбедносни менаџмент и управљање кризама на Западном Балкану”, *Европско законодавство*, 2022, бр. 79, стр. 234.

⁵ Мaja Bjeloš, *Serbia*, “Security Policies in the Western Balkans – Serbia”, Centre for CivilMilitary Relations, Belgrade, 2010, p. 151; Митар Лутовац, Хагица Бериша и Дејан Каравелић, „Корупција и антикоруптивне стратегије”, Универзитет Унион „Никола Тесла”, Београд, 2015, Интернет: https://www.researchgate.net/publication/301971447_corruption_and_anticorruption_strategies_Mitar_Lutovac_Hatidza_Berisa_i_Dejan_Karavelic, 2.2.2023.

⁶ *Crime and Its Impact on Balkans and Affected Countries*, United Nations, Office on Drugs and Crime, March 2008, p. 113.

Конвенције и Протоколи	Албанија	БиХ	Црна Гора	Македонија	Србија
Конвенција о илегалној трговини дрогама и психотропним супстанцама, 1988	2001	1993	2006	1993	1993
Конвенција против корупције	2006	2006	2006	2007	2005
Конвенција против транснационалног организованог криминала	2002	2002	2006	2005	2003
Протокол за превенцију и заустављање, трговине људима, посебно женама и децом	2002	2002	2006	2005	2003
Протокол против кријумчарења миграната, земљом, морем и ваздухом	2002	2002	2006	2005	2003
Протокол против илегалне производње и трговине оружјем, његовим деловима, компонентама и муницијом			2006		2005

Након 2013. године планирано је да се овај сектор финансира из претприступне помоћи преко фонда IPA, који представља инструмент припреме за коришћење структурних фондова након ступања у чланство ЕУ.⁷ Степен регионалне сарадње земаља Западног Балкана долази више од самих земаља региона, а не само из ЕУ, што је и условило више партнерски однос –

⁷ Владимир Медовић, *Појмовник ЕУ*, Делегација Европске уније у Републици Србији, Београд, 2018, стр. 273.

између Европске комисије, као донатора, и земаља региона. Земље Западног Балкана учествују у 39 од 42 регионалне иницијативе које обухватају само земље југоисточне Европе и Западног Балкана, а као један од центара регионалне сарадње издвојило се Сарајево као седиште четири иницијативе. Програми сарадње између земаља, које користе претприступну помоћ из IPA за период 2014–2020, требали су бити усмерени на друштвено-економски развој у пограничним подручјима, при чему су најважнији сегменти биле разноврсне акције – „људи људима, развој људских ресурса и дељење информација”⁸

3) ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ ЗЕМАЉА ЗАПАДНОГ БАЛКАНА

Једна од битних ствари на које ЕУ обраћа пажњу приликом пријема нових чланица јесте степен трговинске интегрисаности земаља потенцијалних чланица са Унијом. У том погледу земље Западног Балкана стоје релативно добро. Земље обављају већину спољнотрговинске размене управо са ЕУ, што је позитивно, али имају велики трговински дефицит и лошу структуру извоза, што је негативно. Субрегион Западног Балкана сачињавају земље које нису довољно моћне у економском смислу, и регионална економска сарадња међу њима још увек није на завидном нивоу. Реч је о дуготрајној карактеристици која је произашла из економске и политичке маргинализације у односу на главне светске токове, те и из слабе комуникације са главним европским интеграцијама, потом због изолованости од глобалне привреде и традиционално лоших политичких односа међу њима. Трговина у региону Западног Балкана трпела је и због дугогодишњих економских санкција према СР Југославији, као и због конзервативних трговинских режима и политика које су одликовале велике царинске и нецаринске баријере. Све то је утицало да узајамна трговина земаља Западног Балкана буде мања него што би се могло очекивати између земаља суседа.⁹ Унутар општег приступног система ЕУ, земље Западног Балкана, а самим тим и Србија, имају привилегован третман оличен у посебном односу са ЕУ до њиховог приступања, а кроз процес стабилизације и придруживања (ПСП). Овај оквир предложен је 1999. године, док су у региону још увек трајали ратови. ПСП је дефинисан на Самиту у Загребу 2000. године, на коме се окупило тадашњих пет балканских земаља и петнаест чланица ЕУ. ПСП је потврђен на заседању Савета Европе у Солуну 2003.

⁸ Слободан Нешковић, „Институционално позиционирање ЕУ”, *Европско законодавство*, 2022, бр. 77–78.

⁹ Dušica Karić, „Zapadni Balkan i euro integracije”, *Socioeconomica – The Scientific Journal for Theory and Practice of Socioeconomic Development*, 2012, Vol. 1, No 1, p. 57.

године, где је наглашено да је, „будућност Западног Балкана у Европској унији”. Процес стабилизације и придруживања посебно је осмишљен за балканске земље, будући да имају заједничке историјско-политичке, економске и друштвене одлике, и на посебан начин су повезане са ЕУ. Главни циљеви процеса јесу стабилизација и транзиција ка тржишној економији, јачање регионалне сарадње и приступање ЕУ. Како би ти циљеви били постигнути, процес стабилизације и придруживања рачуна на: Трговинске концесије: путем такозваних „аутономних трговинских мера” којима се одобрава слободан приступ тржишту Уније за све балканске производе; Финансијску и економску помоћ (од 2000. до 2006. године, преко програма CARDS, а од 2007. године преко Инструмената за претприступну помоћ – IPA). У периоду од 2007. до 2013. године преко IPA је уложено 11,5 милијарди евра, кроз различите пројекте из области демократизације, образовања, развоја институција или регионалне сарадње, и кроз билатералне Споразуме о стабилизацији и придруживању (ССП) који су потписани са свим земљама укљученим у овај процес. Незаобилазну фазу у развоју економских односа са ЕУ представља и ЦЕФТА споразум, чија је основна улога била припрема земаља потписница за приступање ЕУ, а услови за приступање обухватили су чланство у Светској трговинској организацији (СТО) или поштовање прописа СТО, потписан Споразум о приступању ЕУ или неки други документ о приступању, споразум о слободној трговини са осталим чланицама ЦЕФТА. ЦЕФТА 2006 споразум, односно, Споразум о слободној трговини у Централној Европи –ЦЕФТА, заменио је мрежу од 32 билатерална споразума о слободној трговини у региону југоисточне Европе, који су били у примени од 2001. године, а који су допринели либерализацији и олакшању услова трговине. ЦЕФТА споразум из 2006. године представља измењену и модернизованију верзију ранијег ЦЕФТА споразума који су примењивале земље централне Европе. Најважније промене у Споразуму ЦЕФТА у односу на раније билатералне споразуме садрже могућност примене дијагоналне кумулације порекла робе, увођење поступне либерализације трговине услугама, обавезу изједначавања услова за инвестирања у региону путем примене правила СТО и обезбеђивање једнаког третмана домаћих и инвеститора из региона. Такође, Споразум садржи и решење о поступном отварању тржишта јавних набавки и једнак третман домаћих и добављача из земаља у региону, обезбеђење заштите права интелектуалне својине у складу са међународним стандардима, ефикасан механизам за решавање спорова до којих долази у примени Споразума, обавезу придржавања правила СТО, без обзира да ли је земља чланица ове организације или није. Ступањем ЦЕФТА Споразума на снагу примењен је ниво либерализације који је утврђен билатералним споразумима, уз немогућност увођења додатних фискалних и квантитативних ограничења. Споразумом је прописана обавеза потписница да успоставе зону слободне трговине и пуну либерализацију тржишта. Да би

избегле превелике негативне ефекте примене Споразума, државе могу користити одређене мере за заштиту домаће привреде, који се спроводе у складу са мерама СТО и одредбама Закона о спољно-трговинском пословању (на пример, у случајевима дампинга и субвенционисања производа чији увоз наноси озбиљну штету домаћој производњи, затим у случајевима прекомерног раста увоза који угрожава производњу, запосленост и домаћу продају, односно који изазива озбиљан поремећај на тржишту).¹⁰

5) ИЗВОРИ

Bjeloš, Maja, *Serbia*, “Security Policies in the Western Balkans – Serbia”, Centre for CivilMilitary Relations, Belgrade, 2010.

Crime and Its Impact on Balkans and Affected Countries, United Nations, Office on Drugs and Crime, March 2008.

Dimitrijević, Duško, “Framework for transfrontier regional cooperation in Europe”, in: Dragan Đukanović, Sandro Knezović (Eds), *Srbija i regionalna saradnja (Serbia and regional cooperation)*, Institute of International Politics and Economics, Belgrade, 2010.

Дуљевић, Нумановић Бирсена, Тодоров, Јанко, Лутовац, Митар, „Корпоративни безбедносни менаџмент и управљање кризама на Западном Балкану”, *Европско законодавство*, 2022, бр. 79.

Karić, Dušica, „Zapadni Balkan i euro integracije”, *Socioeconomica – The Scientific Journal for Theory and Practice of Socioeconomic Development*, 2012, Vol. 1, No 1, p. 57.

Лопандић, Душко, „Регионалне иницијативе у Југоисточној Европи”, Институт за међународну политику и привреду, Европски покрет у Србији, Београд, 2001.

Лутовац, Митар, Бериша, Хатиџа, Каравелић, Дејан, „Корупција и антикоруптивне стратегије”, Универзитет Унион „Никола Тесла”, Београд, 2015, Интернет: https://www.researchgate.net/publication/301971447_corruption_and_anticorruption_strategies_Mitar_Lutovac_Hatidza_Berisa_i_Dejan_Karavelic, 2.2.2023.

Медовић, Владимир, *Појмовник ЕУ*, Делегација Европске уније у Републици Србији, Београд, 2018.

Нешковић, Слободан, „Институционално позиционирање ЕУ”, *Европско законодавство*, 2022, бр. 77–78.

¹⁰ Слободан Нешковић, „Саобраћајни коридори у функцији развоја земаља Југоисточне Европе”, у: *Мобилност и сигурност цестовног промета*, Интернационални универзитет, Травник, 2013, стр. 19.

Нешковић, Слободан, „Саобраћајни коридори у функцији развоја земаља Југоисточне Европе”, у: *Мобилност и сигурност цестовног промета*, Интернационални универзитет, Травник, 2013.

5) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Од распада СФР Југославије ЕУ су се сматра најзначајнијим катализатором регионалних интеграција земаља Западног Балкана, а што укључује и Републику Србију. Ова околност је нарочито испољена након самита одржаног у Солуну 2003. године, када је и покренут план њеног проширења који је укључивао земље Западног Балкана. Испоставило се да је ЕУ преценила своју способност да спроведе процесе транзиције на овом простору, да би касније пројектовала „Стратегију проширења путем условљавања” са стеченом улогом у решавању конфликта и постконфликтне демократизације уз спољну помоћ. У контексту транзиционих трендова земаља Западног Балкана ЕУ је покренула Процес стабилизације и придруживања, којим је обележена нова фаза њене регионалне политике према Западном Балкану. Процес је заснован на редефинисаном принципу који је званично истакнут на Самиту ЕУ у Феири и поновљен на загребачком Самиту ЕУ 2000. године. Земље региона су се у Заједничкој декларацији са наведеног скупа обавезале да између себе закључе посебне регионалне споразуме о сарадњи, чија ће основа бити политички дијалог, регионална зона слободне трговине и блиска сарадња у области правосуђа и унутрашњих послова. Имајући у виду да ће ови споразуми бити елемент ССП-а, сматрало се да ће „продубљење регионалне сарадње ићи руку под руку са приближавањем, са ЕУ”.¹¹ Основни постулати процеса транзиције засновани су на успостављању политичког дијалога са ЕУ, развоју и унапређењу постојећих економских и трговинских односа, увођењу сарадње у низу других области попут унутрашњих послова, безбедности и слично, повећаној подршци демократизацији грађанског друштва и обнови и развоју институционалног система земаља ЈИЕ, развоју постојеће финансијске помоћи путем програма CARDS на закључивању ССП-а којим се завршава сам процес, али и отпочиње фаза припреме за преговоре о чланству у ЕУ.

¹¹ Душко Д. Лопандић, „Регионалне иницијативе у Југоисточној Европи”, Институт за међународну политику и привреду, Европски покрет у Србији, Београд, 2001, стр. 177.

EUROPEAN INTEGRATION OF THE WESTERN BALKANS COUNTRIES: SOCIO-ECONOMIC AND LEGAL ASPECTS

Summary: The transition of the Western Balkans countries manifests itself in several social, economic, and legal aspects. Most of the countries in this region are included in the Stabilisation and Association Process, the main pillars of which are the development of good neighbourly relations and regional cooperation. For this purpose, the European Union (EU) launched various initiatives for reconciliation in the former Yugoslavia in the 1990s of the 20th century. Among them were the Stability Pact in Southeast Europe and other initiatives whose main goal was to support the European perspective and the accession of the Western Balkans countries to the EU. Such was the Thessaloniki Agenda for the Western Balkans and the Berlin Process, whose goals were to preserve and improve the peaceful, stable, and democratic future of the Western Balkans countries through sustainable economic growth and joint action in the process of European integration. Although the Western Balkans countries undertook to work diligently on the joint projects and initiatives that would lead to full membership in the EU, this did not happen since the process remained conditioned by the connection of their economies. For this purpose, the Western Balkans countries are trying to attract as many direct foreign investments as possible in order not to speed up their approach to the EU on that basis. The Western Balkans countries are still required to comply with the CFSP objectives in order to gain access to the EU. These objectives include further lowering political tensions, resolving outstanding issues from the past, and stabilising overall political conditions in the region.

Keywords: Regional cooperation, European integration, Western Balkans, Republic of Serbia.